

Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2022

Rapportering av uppdrag 2.2 enligt Tillväxtverkets regleringsbrev 2022

2023-05-30

Dnr Ä 2023–2451

Tillväxtverkets årliga rapportering av hur företagens kostnader påverkas av nya eller ändrade regler

Beslutet att godkänna denna delrapport har fattats av avdelningschef Anna Johansson.

Handläggningen har gjorts av Tor Desax, Stig-Dennis Nyström, enhetschef Henrik Tegehed, avdelningschef Anna Johansson och Steven Wall. Den sistnämnda var föredragande för ärendet.

Stockholm, 2023-05-30

Anna Johansson

Steven Wall

Sammanfattning

Tillväxtverket har på regeringens uppdrag följt utvecklingen av företagens kostnader till följd av nya eller ändrade regler sedan 2013. I denna rapport redovisas en uppskattning av kostnadsutvecklingen för företagen till följd av nya eller ändrade regler som trätt i kraft 2022. Ett nytt inslag i rapporten jämfört med tidigare år är att utvecklingen av regelkostnader ställs i relation till Sveriges BNP.

Företagens regelkostnader som andel av BNP har minskat med en halv procentenhet under 2022 jämfört med föregående år. Sammanlagt uppskattas dock företagens årliga administrativa kostnader ha ökat med omkring 620 miljoner kronor under året. Sex nya eller ändrade regler medför betydande kostnadsökningar, däribland upprättandet av klimatdeklarationer för byggnader och kontroll av starkströmsanläggningar. En ändrad regel medför betydande kostnadsminskningar. Ändringen avser en höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt. En regeländring har identifierats som medför betydande årliga produktionskostnader, motsvarade totalt 420 miljoner kronor. Den avser nya krav på kostnadsreflektiva nättariffer.

Anledningen till att regelkostnaderna som andel av BNP minskar medan kostnaderna ökar i absoluta tal beror på att BNP ökat mer än vad regelkostnaderna gjort.

Företagens årliga administrativa och andra regelkostnader varierar från år till år, med ökningarna vissa år (2014, 2016, 2017, 2018, 2021 och 2022) och minskningar andra år (2013, 2015, 2019 och 2020). Även under ett år där kostnaderna totalt sett har ökat kan en viss typ av företag eller bransch ha upplevt en kostnadsminskning.

För att vända trenden med ökande regelkostnader för företagen och nå ökad måluppfyllelse gentemot regeringens förenklingsmål gör Tillväxtverket bedömningen att det krävs satsningar på en moderniserad regelgivningsprocess med ökad förmåga att utforma mer ändamålsenliga regler som är kostnadseffektiva att tillämpa. För att uppnå detta behövs forum och metodik för att involvera företagen och ta tillvara deras kompetens vid regelgivning, insatser för att fånga behov och genomföra ändringar av befintliga regelverk. Regelverken behöver dessutom utformas för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att säkerställa en effektiv implementering och tillämpning i myndigheter och företag.

Ordlista

Begrepp	Förklaring
Administrativ kostnad	Ekonomisk påverkan till följd av krav om att upprätta, lagra eller överföra information. Relaterar ofta till personalkostnader.
Alternativkostnad	Uppstår när ett företag till följd av regler måste låsa resurser som annars hade kunnat användas till annat. Kan till exempel beräknas genom utebliven avkastningsränta.
Annan åtgärd	Åtgärder som inte är bindande regler men som kan medföra betydande kostnadsförändringar för företag. Det kan till exempel handla om förändringar i tillämpningen av regler.
Betydande krav	Enskilt krav som inom ramen för Tillväxtverkets uppföljning leder till årliga kostnadsförändringar som överstiger gränsvärdet om 28 miljoner kronor.
Gränsvärde/ Tröskelvärde	Gräns för när ett regelkrav betraktas som betydande, fastställt till årliga kostnader/besparingar om 28 miljoner kronor.
Investering	Kapitalkostnad påkallad av regelkrav. En investering karaktäriseras av en längre livslängd där kostnaden skrivs av under en period av flera år.
Krav	Krav till följd av regel som förbinder företagen att genomföra eller undvika vissa aktiviteter eller beteenden.
Löpande kostnad	Används i denna rapport synonymt med årliga kostnader.
Löpande priser	Uttrycker det nominella värdet och beaktar inte värdeförändringar som inflation.
Produktionskostnad	Direkt inverkan på användningen av företagets produktionsresurser till följd av regelkrav (förutom administration). Handlar till exempel om utbildning av personal eller om inköp av förbrukningsmaterial och tjänster.
Regelrådet	Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket, utsett av regeringen, med uppdrag att granska hur väl konsekvenserna av olika författningsförslag som påverkar företagen utretts.

Innehåll

Ordlista.....	7
1 Uppdraget.....	11
1.1 Bakgrund.....	11
1.2 Mål.....	11
1.3 Metod.....	11
1.3.1 Kostnadskategorier och konkurrensanalys.....	12
1.3.2 Nollbas för företagens löpande regelkostnader.....	13
1.3.3 Jämförelse med omvärlden.....	13
1.3.4 Begränsningar.....	14
1.4 Disposition.....	15
2 Regelkostnader som andel av BNP.....	16
3 Utveckling av företagens administrativa kostnader och påverkan på företagens konkurrenskraft.....	17
3.1.1 Administrativa kostnader till följd av nya eller ändrade regler, 2013–2022.....	17
3.2 Betydande administrativa kostnader 2022.....	18
3.2.1 Regelgivare, regel och årlig administrativ kostnadsförändring, 2022 (miljoner kronor).....	18
3.2.2 Ändrade krav på kontroll av starkströmsanläggningar, Elsäkerhetsverket.....	18
3.2.3 Nya regler avseende levererad värmeenergi (fjärrvärme), Energimarknadsinspektionen.....	19
3.2.4 Nya krav på klimatdeklaration för byggnader, Finansdepartementet och Boverket.....	20
3.2.5 Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt, Finansdepartementet.....	21
3.2.6 Nya åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Revisorsinspektionen.....	22
3.2.7 Ändrade krav på strålsäkerhetsdemonstrationer, Strålsäkerhetsmyndigheten.....	24
4 Utveckling av företagens andra regelkostnader och påverkan på företagens konkurrenskraft.....	26
4.1 Produktionskostnader.....	26
4.1.1 Sammanfattning, regelgivare, regel och årlig kostnadsförändring 2022 (miljoner kronor).....	26
4.1.2 Nytt krav på kostnadsreflektiva nättariffer, Energimarknadsinspektionen.....	26

5	Jämförelse med omvärlden	28
6	Slutsatser och rekommendationer.....	33
	Bilaga 1 – Nya eller ändrade regler med betydande kostnader för företag 2022	35
	Bilaga 2 Berörda företag utifrån antal och bransch	36

1 Uppdraget

1.1 Bakgrund

Regeringen har som mål att de kostnader för svenska företag som följer av regler över tid ska minska som andel av BNP, och att kostnadsutvecklingen i Sverige ska vara lägre än i omvärlden.¹ Som ett led i detta arbete har Tillväxtverket sedan 2013 följt utvecklingen av hur företagens administrativa kostnader påverkas av nya eller ändrade regler. Sedan 2016 inkluderar Tillväxtverkets uppdrag även att analysera hur företagens andra kostnader än administrativa påverkas av reglerna, samt att resonera kring eventuell konkurrenspåverkan.

I regleringsbrevet för 2022 fick Tillväxtverket i uppdrag att följa utvecklingen av de administrativa kostnader och fullgörandekostnader som uppstår för företagen till följd av nya eller ändrade regler under 2022.²

1.2 Mål

Denna rapport redovisar en uppskattning av utvecklingen av företagens regelkostnader och konkurrenskraft till följd av nya eller ändrade regler som trätt i kraft 2022. Rapporten syftar till att synliggöra och analysera utfallet för 2022.

Ett nytt inslag i rapporten jämfört med tidigare år är att utvecklingen av regelkostnader ställs i relation till Sveriges BNP och jämförs med kostnadsutvecklingen i omvärlden.

1.3 Metod

Identifieringen av effekter för företagen av nya och ändrade regler bygger på den metod som Tillväxtverket utvecklat och använder sedan 2014 och beräkningarna utgår från den så kallade standardkostnadsmodellen.³ Regelgivarnas konsekvensutredningar är den primära källan för analysen, som i huvudsak fångas upp genom inkomna remisser till Regelrådet. Tillväxtverket bedömer om förslagen som inkommer till Regelrådet förväntas medföra betydande kostnader

¹ Regeringens skrivelse 2021/22:3 En förenklingpolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga.

² Näringsdepartementet, Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Tillväxtverket, regeringsbeslut 2021-12-22, N2021/03137 N2021/03042 (delvis) N2021/03001.

³ Nutek (2007) Manual för att mäta företagens administrativa kostnader enligt standardkostnadsmodellen, v2.1; Tillväxtverket (2013) Slutrapport för uppdraget att ta fram förslag på en metod för att kunna följa utvecklingen av företagens administrativa kostnader efter 2012, dnr 5.2.1-2013-807.

för företag och kompletterar regelgivarnas beräkningar i de fall konsekvensutredningarna inte innehåller tillräckliga beräkningar. Initiala kostnader, det vill säga engångskostnader som uppstår i samband med omställningen till det nya kravet, ingår inte i den övergripande sammanställningen av kostnadsutvecklingen.

Metoden innebär att regeleffekterna uppskattas innan reglerna har trätt i kraft. Analysen bygger därför på ett antal antaganden om vilka företagsgrupper som berörs och hur de kan tänkas agera för att uppfylla kraven. I analysen förutsätts därför att kostnaden för samtliga berörda företag uppstår vid den tidpunkt som regeln stipulerar, även om kostnaden redan kan ha tagits vid ett tidigare tillfälle eller planeras att tas senare. Varje enskilt regelkrav som förväntas leda till en årlig ekonomisk påverkan om minst 28 miljoner kronor beaktas i analysen. Ett regelförslag kan innehålla flera krav.

1.3.1 Kostnadskategorier och konkurrensanalys

Från och med 2016 identifierar Tillväxtverket även andra kostnader än administrativa. Dessa kategoriseras som produktionskostnader, investeringskostnader och alternativkostnader.⁴

Produktionskostnader avser till exempel kostnader för utbildning av personal eller inköp av förbrukningsmaterial och tjänster till följd av regler. Investeringar är inköp som överstiger ett halvt prisbasbelopp⁵ och som skrivs av under en särskild tidsperiod och ger en löpande (det vill säga årlig) kostnad. Både kostnader och besparingar beaktas i analysen. Alternativkostnader uppstår när ett företag på grund av regelkrav tvingas allokera sina resurser på ett sätt som det annars inte skulle ha gjort. Alternativkostnader beräknas endast när det är särskilt motiverat enligt Tillväxtverkets bedömning.

Tillväxtverket analyserar även den tänkbara påverkan på konkurrensen som följer av de nya eller ändrade reglerna. Analysen är kvalitativ och tar sin utgångspunkt i OECD:s checklista för regler och konkurrensanalys.⁶ Regler kan antingen vara neutrala, främjande eller hämmande för konkurrensen. En enskild regel kan ha som direkt syfte att påverka konkurrenssituationen på marknaden, i andra fall påverkas konkurrensen som en oavsiktlig sidoeffekt.

I analysen delas konkurrens effekterna in i fyra olika grupper, beroende på om något av följande påverkas (hämmas eller främjas):

1. Antalet företag på marknaden
2. Företagens förmåga att konkurrera
3. Företagens incitament att konkurrera
4. Konsumenters valmöjligheter och beteende

⁴ Detta är en renodling av förslaget i Tillväxtverket (2016), dnr 1.2.2-Å2015-1259.

⁵ Fastställt av SCB till 24 150 kronor för 2022.

⁶ OECD (2016) *Competition Assessment Checklist*, Volume II: Guidance, Version 3.0, OECD Publishing, Paris.

Konkurrens effekter kan förekomma inom en bransch, mellan branscher och mellan företag i olika länder.

1.3.2 Nollbas för företagens löpande regelkostnader

Tillväxtverket konstaterade i sin rapport till regeringen⁷ att om kostnaderna för svenska företag ska kunna anges som andel av BNP, krävs det en uppgift om företagens totala regelkostnader (nollbas). Tillväxtverket har uppskattat, genom att använda flera uppmätta parametrar, att företagens totala årliga regelkostnader uppgick till 377 miljarder kronor år 2020.⁸

Till den uppskattade nollbasen adderas sedan det värdet som Tillväxtverket har uppmätt genom uppdraget att följa utvecklingen av företagens kostnader under 2021. Tillväxtverket uppskattade i sin rapport⁹ att företagens årliga regelkostnader ökade med omkring 500 miljoner kronor under 2021. Genom att addera ovan nämnda värden erhålls ett nytt värde som speglar företagens totala årliga regelkostnader 2021, ett sådant värde uppgår till 377,5 miljarder kronor.

Tillväxtverket konstaterade i sin rapport¹⁰ att den framräknade nollbasen är teoretisk och bygger på vissa antaganden. Nollbasen bör därför tolkas med stor försiktighet och inte åberopas i andra sammanhang. I samma rapport konstaterades även, utifrån olika scenarioberäkningar, att storleken på företagens totala regelkostnader (nollbas) är av mindre betydelse för uppföljning av regeringens kostnads mål. I syfte att undersöka huruvida företagens regelkostnader som andel av BNP har ökat eller minskat under 2022 ställer vi i denna rapport de totala regelkostnaderna för 2021 och 2022 i relation till BNP för respektive år och jämför därefter kvoterna.

1.3.3 Jämförelse med omvärlden

Tillväxtverket har tidigare konstaterat i sin rapport¹¹ att uppföljningen av regelkostnader i omvärlden, i ett flertal betydande avseenden, skiljer sig från Sverige. Mot denna bakgrund bedömdes att det inte går att direkt jämföra utvecklingen av regelkostnader med andra länder. Jämförelsen i denna rapport bygger därför på den arbetsprocess som Tillväxtverket föreslagit i ovan nämnda rapport. Information om kostnadsförändringar och de olika förenklingsåtgärder som respektive land vidtagit har inhämtats genom en omvärldskartläggning.

⁷ Tillväxtverket (2022) *Metoder för att möjliggöra uppföljning av regeringens kostnads mål för förenklingspolitiken*, dnr: Å 2022-2109.

⁸ Ibid. sid. 21

⁹ Tillväxtverket (2022) *Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2021*, dnr Å 2022-748.

¹⁰ Tillväxtverket (2022) *Metoder för att möjliggöra uppföljning av regeringens kostnads mål för förenklingspolitiken*, Alternativ 3, sid 21, dnr: Å 2022-2109.

¹¹ Tillväxtverket (2022) *Metoder för att möjliggöra uppföljning av regeringens kostnads mål för förenklingspolitiken*, dnr: Å 2022-2109

Regeringen definierar omvärlden som de fem till sju länder som utgör Sveriges största import- och exportmarknader.¹² Tillväxtverket har, utifrån uppgifter från Statistikmyndigheten SCB, gjort ett urval utifrån de länder som återfinns inom båda kategorierna. Urvalet består av följande länder – Danmark, Nederländerna, Finland, Tyskland, Storbritannien och Norge.

1.3.4 Begränsningar

Analysen synliggör kostnadsförändringar som följer av regler med olika syften och som berör ett varierat antal och olika typer av företag. Resultatet är således bäst lämpat för att se på varje enskild regels effekter, och inte den samlade kostnadsförändringen.

Tröskelvärdet om 28 miljoner kronor per krav innebär att de regelkrav och andra åtgärder som faller under angivet belopp inte inkluderas i analysen. Många små förändringar kan samlat vara betydande för företagen, både vad gäller ökade och minskade kostnader samt påverkan på konkurrensen. Vidare kan summan av en ökad mängd regler inom ett område överstiga den samlade kostnaden av varje enskild regel, eftersom fler regler kan bidra till en ökad komplexitet och göra det svårare för företagen att navigera bland regelkraven. För att skapa en mer nyanserad bild av företagets förändrade regelbörda behövs därför kompletterande uppgifter om företagets upplevelser av de nya eller ändrade regler. Ett sådant exempel är Tillväxtverkets enkätundersökning *Företagens Villkor och Verklighet*, där bland annat företagets upplevelser av regler som ett potentiellt hinder för tillväxt undersöks.¹³

I Tillväxtverkets metod för att följa regelkostnader ingår inte att särskilja mellan kostnader som följer direkt av EU-lagstiftning och kostnader som uppkommer till följd av utnyttjandet av ett nationellt handlingsutrymme att gå längre än vad en rättsakt som minimum kräver. En sådan analys saknas ofta i regelgivarnas konsekvensutredningar.

Tillväxtverket beräknar effekterna för företag av regler innan de har trätt i kraft. Analysen bygger därmed på ett antal antaganden om vilka företagsgrupper som berörs och hur de agerar för att uppfylla kraven. Resultatet återger således inte nödvändigtvis den reella påverkan på företagen. För information om vilka effekter reglerna får i praktiken behöver kompletterande analyser utföras efter reglernas

¹² Regeringens skrivelse (2021/22:3) En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga.

¹³ Tillväxtverket, *Företagens villkor och verklighet 2020*. Se bland annat webbartikeln *Regler tynger företag – men stor skillnad mellan branscher* (<https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fvov-2020/2020-12-17-regler-tynger-foretag--men-stor-skillnad-mellan-branscher.html>) och *Regler som hinder för tillväxt kan kopplas till bransch* (<https://tillvaxtverket.se/statistik/vara-undersokningar/resultat-fvov-2020/2021-12-09-regler-som-hinder-for-tillvaxt-kan-kopplas-till-bransch.html>). Hämtad 2023-01-19.

ikraftträdande. Tillväxtverket har sedan tidigare genomfört ett mindre antal ex-post beräkningar (efter regelns ikraftträdande). Dessa redogjordes för i rapporten *Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2013–2020* (2021). Sammanfattande iakttagelser innefattar bland annat att höga kostnader nödvändigtvis inte upplevs som problematiska av företagen.

Analysen av andra kostnadseffekter än administrativa påbörjades 2016. Eftersom förslag på nya och ändrade regler kan remitteras första gången flera år innan reglerna träder i kraft innebär detta att det kan förekomma att nya regler inte beaktas i denna rapport ifall de remitterades före 2016. Det innebär också att det inte finns en fullständig tidsserie för andra kostnader än de administrativa.

Tillväxtverkets uppdrag omfattar endast att beakta reglernas påverkan på företagens kostnader och konkurrens. Syftet med reglerna och reglernas eventuella nytto- eller kostnadseffekter i övrigt inkluderas således inte i analysen. Regelkostnader måste alltid ställas i relation till reglernas syfte, grad av måluppfyllelse och nyttan som uppstår.

1.4 Disposition

I kapitel 2 redovisas hur regelkostnaderna som andel av BNP förändrats under 2022 jämfört med föregående år. I de följande kapitlen redovisas företagens administrativa kostnader och utvecklingen över tid (Kapitel 3) samt utvecklingen av övriga regelkostnader under 2022 (Kapitel 4). Reglernas påverkan på konkurrensen återfinns i respektive regelanalys. Kapitel 5 utgörs av en kartläggning av kostnadsutvecklingen i omvärlden. Slutligen presenteras rapportens slutsatser och rekommendationer (kapitel 6).

2 Regelkostnader som andel av BNP

Sedan 2013 har Tillväxtverket på regeringens uppdrag följt utvecklingen av företagens kostnader till följd av nya eller ändrade regler. Nytt för 2022 är dock att utvecklingen av regelkostnaderna ställas i relation till Sveriges bruttonationalprodukt (BNP), vilket redovisas nedan.

Enligt Statistikmyndigheten SCB uppgick Sveriges BNP, i löpande priser, till cirka 5 462 miljarder kronor år 2021.¹⁴ Tillväxtverket har uppskattat att företagens totala årliga regelkostnader uppgick till 377,5 miljarder kronor år 2021 (Se avsnitt 1.3.2). Detta innebär att företagens regelkostnader utgjorde 6,9% av Sveriges BNP år 2021 ($377,5/5462=0,069$).

Vad gäller helåret 2022 har SCB beräknat, utifrån preliminära uppgifter, att Sveriges BNP (löpande priser) uppgick till cirka 5 926 miljarder kronor.¹⁵ Tillväxtverket uppskattar i denna rapport att företagens årliga regelkostnader har ökat med ca 1 miljard kronor under 2022 (se bilaga 1), vilket resulterar i att företagens totala årliga regelkostnader uppgår till cirka 378,5 miljarder kronor år 2022 ($377,5+1=378,5$). Detta innebär att företagens regelkostnader utgjorde 6,4% av Sveriges BNP år 2022 ($378,5/5926=0,064$).

Tillväxtverket kan därmed konstatera att regelkostnader som andel av BNP minskade från 6,9% år 2021 till 6,4% år 2022, vilket innebär en minskning med en halv procentenhet.

Att regelkostnader som andel av BNP minskar under ett år samtidigt som regelkostnader i absoluta tal ökar under samma år kan tyckas motsägande, men förklaringen kan härledas till ökningen av BNP, vilket är den enskilda faktorn med störst inverkan på resultatet. Som framgår ovan har Sveriges BNP ökat från ca 5 462 miljarder kronor år 2021 till ca 5 926 miljarder kronor år 2022, en ökning med 8,5%, vilket medför att den ökade regelkostnaden om ca en miljard kronor blir mindre betydande i relation till ökningen av BNP. Detta förklarar varför regelkostnaderna uttryckt som andel av BNP minskar, trots att regelkostnaderna ökar i absoluta tal.

¹⁴ SCB statistikdatabasen, BNP från produktionssidan (ENS2010), löpande priser, mnkr efter näringsgren SNI 2007 och kvartal. 2021K1-2021K4.

¹⁵ Ibid.

3 Utveckling av företagens administrativa kostnader och påverkan på företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket identifierar sedan 2013 nya eller ändrade regler med krav som medför betydande administrativa kostnadsförändringar för företag. Under 2022 har sju sådana regler identifierats, vilka sammanlagt medför cirka 620 miljoner kronor i ökade administrativa kostnader.

Kostnadsförändringarna är ojämnt fördelade över tid, med ökade kostnader några år (2014, 2016, 2017, 2018, 2021 och 2022) och minskade kostnader andra år (2013, 2015, 2019 och 2020).

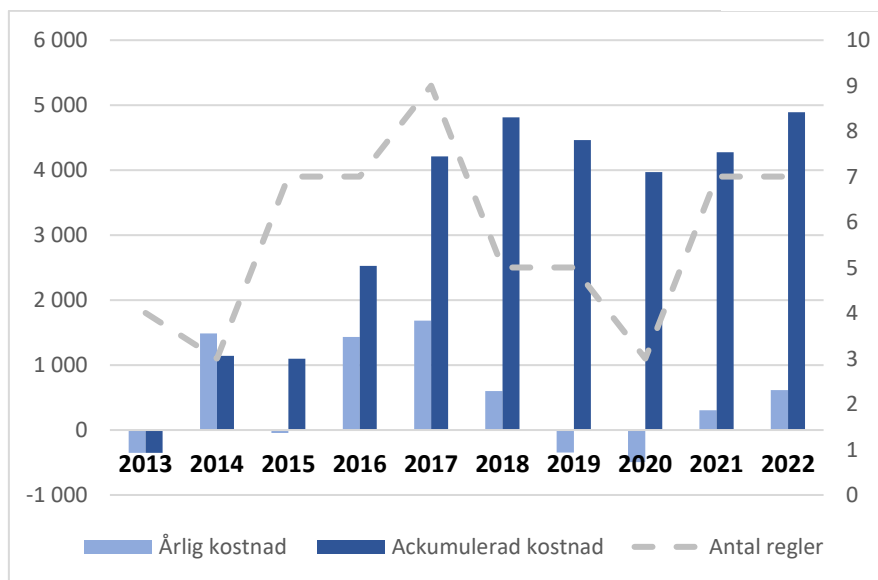
Kostnadsförändringarna är även ojämnt fördelade mellan branscher, där vissa möter ökade kostnader och andra minskande.

Antalet regler med betydande påverkan på företagens administrativa kostnader, liksom den sammantagna ekonomiska effekten i löpande priser per år, framgår av diagram 3.1.1.

3.1.1 Administrativa kostnader till följd av nya eller ändrade regler, 2013–2022

Miljoner kronor, löpande priser

Antal regler

Anmärkning: *Årlig* innebär kostnadsförändring det år regeln träder i kraft. *Ackumulerad kostnad* innebär det sammanlagda värdet av hur de administrativa kostnaderna har utvecklats sedan 2013. *Antal regler* anger mängden nya eller ändrade regler (eller annan åtgärd) per år med betydande ekonomisk påverkan på företagen.

Källa: Tillväxtverket

3.2 Betydande administrativa kostnader 2022

Under 2022 har sju regler med betydande årliga administrativa kostnadsförändringar identifierats. I detta avsnitt beskrivs reglerna och dess effekter.

3.2.1 Regelgivare, regel och årlig administrativ kostnadsförändring, 2022 (miljoner kronor)

Regelgivare	Regel	Administrativ kostnad
		Årlig
Elsäkerhetsverket	Kontroll av starkströmsanläggningar	110
Energimarknadsinspektionen	Debitering minst fyra gånger per år	68
Finansdepartementet och Boverket	Upprättande av klimatdeklaration för byggnader	200
Finansdepartementet	Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt	-80
Revisorsinspektionen	Allmän riskbedömning, utvärdering och uppdatering av riskbedömning och kundkännedom	180
Strålsäkerhetsmyndigheten	Strålsäkerhetsdemonstrationer och utökade strålsäkerhetsgranskningar	55
Energimarknadsinspektionen	Utformning av kostnadsreflektiva nättariffer *	84
Summa		617

* Regelanalyser för ärendet hittas i avsnitt 3.2 eftersom det också medför årliga produktionskostnader. Källa: Tillväxtverket

3.2.2 Ändrade krav på kontroll av starkströmsanläggningar, Elsäkerhetsverket

I syfte att minska risken för elfarliga anläggningar införs ändrade krav för fortlöpande kontroll och dokumentation för starkströmsanläggningar. De ändrade kraven föranleds av ändringar i elsäkerhetslagen (2016:732) och elsäkerhetsförordningen (2017:218) samt såväl tekniska som språkliga förändringar som skett gällande utförande, varselmärkning och kontroll av elektroniska starkströmsanläggningar. Kraven stipulerar hur berörda företag ska fastställa, dokumentera och uppdatera sina rutiner för fortlöpande kontroll av starkströmsanläggningar.

Tillväxtverket gör bedömningen att de ändrade kraven påverkar som mest cirka 256 000 företag. De berörda företagen återfinns inom de flesta branscher men merparten inom jordbruk, skogsbruk och fiske, byggverksamhet eller inom fastighetsbranschen.

De initiala kostnaderna som följer av fastställandet av rutiner för den fortlöpande kontrollen bedömer Tillväxtverket bli uppskattningsvis 154 miljoner kronor (Tabell 3.2.2.1). De löpande kostnaderna, som

uppstår till följd av att rutinerna kommer att behöva uppdateras, uppgår till omkring 110 miljoner kronor per år, enligt Tillväxtverkets uppskattning.

3.2.2.1 Effekter av ändrade krav avseende kontroll av starkströmsanläggningar, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav*		Administration	
		Initial	Årlig
➤	Innehavarens kontroll av starkströmsanläggningar och elektriska utrustningar	154	110
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
Inga konkurrens effekter av betydelse identifierade			

*Lagrum: 1–17 § i Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd (ELSÄK-FS 2022:3) om innehavarens kontroll av starkströmsanläggningar och elektriska utrustningar.

3.2.3 Nya regler avseende levererad värmeenergi (fjärrvärme), Energimarknadsinspektionen

I syfte att öka fjärrvärmekunders kännedom om deras energianvändning införs nya regler för mätning, faktureringsfrekvens och tillhandahållande av information. Reglerna ska leda till ökad medvetenhet om fjärrvärmeföretagens energiprestanda och bättre informerade val gällande förnybar energi. Genom regleringen behöver berörda företag fakturera sina kunder minst fyra gånger per år. Föreskrifterna införs mot bakgrund av ändringar i EU:s direktiv om energieffektivitet¹⁶ och fjärrvärmelagen (2008:263).

Det framgår av regelgivarens konsekvensutredning att de nya reglerna avseende levererad värmeenergi berör fjärrvärmeföretag och att de till antalet uppgår till cirka 190. Vidare framgår det att cirka 65 procent av fjärrvärmenäten drivs av kommunala bolag medan resten drivs antingen av privata bolag, av statliga energikoncerner eller i kommunala förvaltningar. De sju största företagen står för nästan 45 procent av omsättningen på marknaden.

Kravet att fjärrvärmeföretagen ska fakturera sina kunder minst fyra gånger per år medför ett ökat behov att skicka och administrera fakturor samt merarbete för fjärrvärmeföretagens kundtjänst. Tillväxtverket bedömer att den totala administrativa kostnaden för

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG).

detta uppgår till 68 miljoner kronor per år (Tabell 3.2.3.1).

3.2.3.1 Effekter av nya krav på fakturering minst fyra gånger per år, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav*		Administration	
➤ Debitering minst fyra gånger per år		68	
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
			Främjande

*Lagrum: 5 kap. 1 § i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:3) om mätning, fakturering och tillhandahållande av information om levererad värmeenergi (fjärrvärme).

Svag positiv effekt ur konkurrenshänseende

I Energimarknadsinspektionens konsekvensutredning anges att fjärrvärmeproduktionen inte är konkurrensutsatt eftersom de geografiskt fasta näten utgör naturliga monopol. Därmed påverkas inte konkurrensvillkoren mellan fjärrvärmeföretagen. Däremot påverkas konkurrenssituationen mellan fjärrvärmebranschen och andra uppvärmningsalternativ, exempelvis bergvärme. Detta som en följd av att kunderna får tillgång till mer information som kan påverka deras val av uppvärmningsalternativ.

3.2.4 Nya krav på klimatdeklaration för byggnader, Finansdepartementet och Boverket

En ny lag (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader har införts i syfte att minska klimatpåverkan av byggnader och på sikt styra mot kraftigare åtgärder som syftar till att minska utsläpp av växthusgaser från byggande. Boverket har vidare tagit fram nya föreskrifter (BFS 2021:7) som syftar till att förtydliga kraven i den nya lagen och minska administration som följer av det nya kravet på upprättande av klimatdeklaration för byggnader. Det nya kravet innebär att det blir obligatoriskt för byggherrar att upprätta en klimatdeklaration vid nybyggnation. Vissa undantag görs, exempelvis byggnader med tillfälliga bygglov eller som inte kräver dessa, samt ekonomibyggnader inom industri och lantbruk.

Det framgår av Finansdepartementets konsekvensutredning att företag inom byggbranschen berörs av det nya kravet på klimatdeklaration för byggnader och att de till antalet uppgår till cirka 27 000.

Tillväxtverket har utifrån uppgifter i Boverkets konsekvensutredning bedömt att det nya kravet på upprättandet av klimatdeklaration för

byggnader genererar initiala produktionskostnader om 437 miljoner kronor samt årliga administrativa kostnader om 200 miljoner kronor (Tabell 3.2.4.1). Produktionskostnaderna uppstår till följd av att företagen behöver utbilda sin personal i hur en klimatdeklaration tas fram och vilka data som kommer att behöva inkluderas samt hur dessa kan samlas in. De årliga administrativa kostnaderna uppstår till följd av att företagen behöver samla in, tolka och analysera data, bedöma klimatpåverkan och sammanställa rapporter.

3.2.4.1 Effekter av nya krav på klimatdeklarationer för byggnader, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav		Produktion	Administration
		Initial	Årlig
➤	Upprättande av klimatdeklaration för byggnader	437	200
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
	Hämmande		

*Lagrum: 4 §, Lag (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader och Boverkets föreskrifter (BFS 2021:7) om klimatdeklaration för byggnader.

Kravet på klimatdeklarationer kan slå hårdare mot mindre företag

Finansdepartementet belyser i sin konsekvensutredning att det nya kravet kan slå hårdare mot mindre företag, jämfört med större företag. Den berörda branschen beskrivs idag domineras av ett fåtal större bolag tillsammans med ett stort antal små företag. Vidare beskrivs de mindre företagen överlag ha sämre förutsättningar att bära de kostnader som följer av förslaget. Dessutom framgår det av Finansdepartementets konsekvensutredning att de större företagen i högre grad redan arbetar med liknande beräkningar på frivillig grund, vilket påverkar deras förmåga att ställa om till det nya kravet.

3.2.5 Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt, Finansdepartementet

I syfte att förenkla för de minsta företagen höjs omsättningsgränsen för befrielse från mervärdesskatt från 30 000 till 80 000 kronor per beskattningsår genom en ändring i mervärdesskattelagen (1994:200). Ändringen innebär att företag med en årsomsättning som understiger 80 000 kronor inte längre behöver deklarera mervärdesskatt.

I Finansdepartementets konsekvensutredning uppskattas att omkring 80 000 företag uppfyller villkoren för befrielse från mervärdesskatt. Företag inom samtliga branscher berörs men merparten av de berörda företagen återfinns inom branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske eller juridik, ekonomi och vetenskap, enligt regelgivarens

konsekvensutredning. Där anges vidare att nära 80 procent av de berörda företagen är enskilda näringsverksamheter.

Kravet medför initiala kostnader till följd av att berörda företag måste ansöka om mervärdesskattebefrielse det första året. I regelgivarens konsekvensutredning uppskattas denna kostnad uppgå till 15 miljoner kronor. Regelgivaren bedömer vidare att kravet kommer medföra årliga besparingar om 80 miljoner kronor till följd av att företagen inte längre behöver deklarerera mervärdesskatt (Tabell 3.2.5.1).

3.2.5.1 Effekter av den höjda omsättningsgränsen för befrielse från mervärdesskatt, kostnader, besparingar och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav*		Administration	
		Initial	Årlig
➤	Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt	15	-80
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
	Främjande		

*Lagrum: 9 d kap. 1 § och 5 § i mervärdesskattelagen (1994:200).

Den höjda omsättningsgränsen främjar konkurrensförmågan för de minsta företagen

Det framgår av Finansdepartementets konsekvensutredning att administrationen av mervärdesskatten innebär en omfattande arbetsbörda i förhållande till omsättning för de minsta företagen. Eftersom förslaget syftar till att minska denna börda gör regelgivaren även bedömningen att lagändringen bidrar till att främja de minsta företagens konkurrensförmåga i relation till större, bättre etablerade företag. Regelgivaren bedömer dock inte att de förändrade förutsättningarna medför någon stor påverkan på de företag som inte omfattas av befrielsen från mervärdesskatt med anledning av att de minsta företagen i de flesta fall bedriver verksamheter som inte konkurrerar på samma marknader som mer etablerade företag.

3.2.6 Nya åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Revisorsinspektionen

I syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism samt förtydliga vilka åtgärder revisorer behöver ta för att uppfylla kraven i lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism införs nya bestämmelser kring hur den allmänna riskbedömningen av kund ska utformas, hur riskbedömningen ska utvärderas och uppdateras samt vilka åtgärder som revisorer ska vidta

gällande kundkännedom vid olika risknivåer. Bestämmelserna införlivas genom Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2021:1).

Det framgår av regelgivarens konsekvensutredning att de nya kraven berör samtliga företag inom revisionsbranschen samt auktoriserade och godkända revisorer och att de till antalet uppgår till cirka 700, vilket omfattar 3082 kvalificerade revisorer.

Tillväxtverket bedömer att den nya utformningen av den allmänna riskbedömningen medför årliga administrativa kostnader om 60 miljoner kronor. De administrativa kostnaderna uppstår till följd av att företagen behöver göra riskbedömningen enligt en tregradig skala (låg, normal och hög risk). Vidare uppskattas att det nya kravet att utvärdera och uppdatera riskbedömningen medför årliga administrativa kostnader om 60 miljoner kronor. Kostnaderna uppstår till följd av att företagen under pågående uppdrag, minst en gång per år, behöver utvärdera kundens riskprofil och uppdatera denna vid behov. Tillväxtverket uppskattar därutöver att det nya kravet på åtgärder för kundkännedom som ska vidtas vid respektive risknivå medför årliga administrativa kostnader om 60 miljoner kronor (Tabell 3.2.6.1). Kostnaderna uppstår till följd av att företagen, exempelvis vid hög risk, behöver vidta skärpta åtgärder och inhämta mer information angående kundens ekonomiska situation och källan till kundens ekonomiska medel.

Mot bakgrund av att regelgivarens konsekvensutredning inte innehåller kvantifierade uppgifter om företagens kostnader, bygger Tillväxtverkets beräkningar på tidsuppskattningar som svenska revisionsföretagen har gjort i en enkätundersökning. Beräkningarna bör därför tolkas med stor försiktighet.

3.2.6.1 Effekter av nya åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav*		Administration	
		Årlig	
➤	Allmän riskbedömning	60	
➤	Utvärdering och uppdatering av riskbedömning	60	
➤	Kundkännedom	60	
Summa		180	
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
<i>Inga konkurrens effekter av betydelse identifierade</i>			

*Lagrum: 3 §, 7 §, 8 §, 9 § och 10 § i Revisorsinspektionens föreskrifter (RIFS 2021:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

3.2.7 Ändrade krav på strålsäkerhetsdemonstrationer, Strålsäkerhetsmyndigheten

Det förändrade kravet på strålsäkerhetsdemonstrationer och strålsäkerhetsgranskningar syftar till att säkerställa att skyddet mot skadlig verkan av joniserande strålning bibehålls och successivt ökar under den fortsatta driften av kärnkraftsreaktorerna. Det ändrade kravet på strålsäkerhetsdemonstrationer innebär att företagen behöver säkerställa att ändringar som inte har mer än en försumbar betydelse för strålsäkerheten hanteras på ett sådant sätt att kraven på strålsäkerhet uppfylls. Kravet innebär också att strålsäkerhetsgranskningar utökas till att omfatta alla de strålsäkerhetsaspekter som kan vara aktuella vid ändringar av reaktorernas konstruktion eller verksamhet.

Det framgår av regelgivarens konsekvensutredning att det ändrade kravet på strålsäkerhetsdemonstrationer och strålsäkerhetsgranskningar berör samtliga företag som är tillståndshavare för kärnkraftsreaktorer och att det idag finns tre sådana företag i Sverige.

Tillväxtverket uppskattar utifrån samtal med Strålsäkerhetsmyndigheten att kravet på strålsäkerhetsdemonstrationer och utökade strålsäkerhetsgranskningar medför årliga administrativa kostnader om 55 miljoner kronor (Tabell 3.2.7.1). De administrativa kostnaderna uppstår mot bakgrund av att företagen behöver analysera och systematiskt utvärdera om ändringar kan innebära någon form av risk som bör hanteras. Företagen behöver vidare ta fram en plan för ändringar gällande konstruktion eller rutiner kring kärnkraftsreaktorer och i vissa fall ska planen även lämnas in till Strålsäkerhetsmyndigheten för granskning.

3.2.7.1 Effekter av ändrade krav på strålsäkerhetsdemonstrationer, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav*		Administration	
		Årlig	
➤ Strålsäkerhetsdemonstrationer och utökade strålsäkerhetsgranskningar		55	
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)			
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter
	Hämmande		

*Lagrum: 7 kap. 1–4 §§ och 6 kap. 1–5 §§ i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2021:5) om värdering och redovisning av strålsäkerhet för kärnkraftsreaktorer samt 2 kap 8 § i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2021:6) om drift av kärnkraftsreaktorer.

Ökade kostnader för en viss del av marknaden kan missgynna konkurrensen

I regelgivarens konsekvensutredning framgår att företagen med tillstånd för kärnkraftsreaktorer kan påverkas negativt av det ändrade kravet som innebär ökade kostnader. De berörda företagen konkurrerar med andra företag i energibranschen och ökade kostnader för en del av marknaden kan därför missgynna konkurrensen. Enligt regelgivaren är dock kostnaderna små i förhållande till de berörda företagens omsättning och bör därför inte påverka konkurrensen nämnvärt.

4 Utveckling av företagens andra regelkostnader och påverkan på företagens konkurrenskraft

I detta kapitel redovisas effekterna av nya och ändrade regler för företag avseende andra kostnader än administrativa under 2022. År 2022 har enbart produktionskostnader identifierats.

4.1 Produktionskostnader

Tillväxtverket har under 2022 identifierat ett ärende som medför betydande årliga produktionskostnader. Detta avser nya krav på kostnadsreflektiva nättariffer.

Den samlade bilden för 2022 är att företagens årliga produktionskostnader har ökat med cirka 420 miljoner kronor. Regeländringen och kostnadseffekter redovisas i tabell 4.1.1.

4.1.1 Sammanfattning, regelgivare, regel och årlig kostnadsförändring 2022 (miljoner kronor)

Regelgivare	Regel	Produktionskostnader	
		Initial	Årlig
Finansdepartementet och Boverket*	Upprättande av klimatdeklaration för byggnader	437	
Energimarknadsinspektionen	Utformning av kostnadsreflektiva nättariffer	574	420
	Summa	1011	420

*Regelanalyser för ärendet hittas i avsnitt 2.2 eftersom det också medför årliga administrativa kostnadseffekter. Källa: Tillväxtverket

4.1.2 Nytt krav på kostnadsreflektiva nättariffer, Energimarknadsinspektionen

I syfte att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet införs nya föreskrifter (EIFS 2022:1) som innehåller krav på utformning av kostnadsreflektiva nättariffer. Det nya kravet innebär att de berörda företagen behöver utforma nättariffer som ger deras kunder information om vad det kostar att använda elnätet. Genom dessa nättariffer ska kunderna få nödvändiga prissignaler för att de ska kunna fatta informerade beslut om sin nätanvändning.

Det framgår av Energimarknadsinspektionens konsekvensutredning att det nya kravet på kostnadsreflektiva nättariffer berör samtliga elnätsföretag och att de till antalet uppgår till 174. Av konsekvensutredningen framgår dock att två av dessa företag bedriver

transmissionsnätverksamhet och att de ägs av Svenska Kraftnät. Dessa företagen har därför exkluderats i kostnadsberäkningarna.

Tillväxtverket har utifrån uppgifter i Energimarknadsinspektionens konsekvensutredning bedömt att det nya kravet på kostnadsreflektiva nättariffer genererar initiala och årliga administrativa kostnader om 5,4 respektive 84 miljoner kronor. Kravet bedöms också medföra initiala och årliga produktionskostnader om 574 respektive 420 miljoner kronor (Tabell 4.1.2.1). De administrativa kostnaderna uppstår till följd av att företagen behöver informera sina kunder om de nya tarifferna och öka tillgången till kundservice eftersom fler frågor väntas till följd av kravet. Produktionskostnaderna uppstår till följd av att företagen behöver utveckla samt implementera nya nättariffer och bygga upp infrastruktur runt de nya nättarifferna.

4.1.2.1 Effekter av nya kravet på utformning av kostnadsreflektiva nättariffer, kostnader och konkurrenspåverkan (miljoner kronor)

Nya eller ändrade krav	Administration		Produktion	
	Initial	Årlig	Initial	Årlig
➤ Utformning av kostnadsreflektiva nättariffer*	5,4	84	573,8	420
Konkurrenspåverkan (hämmande eller främjande)				
Antal	Förmåga	Incitament	Konsumenter	
<i>Inga konkurrens effekter av betydelse identifierade</i>				

*Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS: 2022:1) om utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet.

5 Jämförelse med omvärlden

Under 2022 ökade företagens regelkostnader i de flesta länder i vår omvärld¹⁷. Hur kostnaderna har utvecklats i respektive land och vilka regler som påverkat utvecklingen beskrivs nedan.

Danmark

Näringslivets EU- och Regelforum (DBRF) mäter årligen de kostnader som tillfaller danska företag till följd av regler. Detta redovisar DBRF årligen till parlamentet i form av en rapport. Rapporten baseras på löpande bedömningar av konsekvenserna för danska företag av näringslivsinriktad reglering och andra insatser med betydande direkta ekonomiska konsekvenser och inkluderar såväl administrativa kostnader som fullgörandekostnader.

För 2021¹⁸ uppges att nära 200 miljoner SEK (131 miljoner DKK¹⁹) av kostnaderna som påverkar det danska näringslivet följer av EU-regler. EU-regler beräknas också medföra administrativa lättnader om ca 23 miljoner SEK (15 miljoner DKK). Lagstiftningen på nationell nivå bedöms leda till administrativa kostnader om ca 87 miljoner SEK (57 miljoner DKK) och administrativa lättnader om ungefär 91 miljoner SEK (60 miljoner DKK). I årsrapporten anges det vara en huvudprioritering för regeringen att det ska vara enkelt att driva ett ansvarsfullt företagande i Danmark.

Finland

I Finland mäts årligen regelkostnader inom de regelområden som ligger inom ramen för Arbets- och näringsministeriet. Under 2022 uppskattades företagens årliga administrativa kostnader ha ökat med cirka 37 miljoner SEK (3,3 miljoner EUR²⁰). Kostnadsökningar följer av fyra nya regler, vilka har bedömts medföra stora effekter för företagen, däribland Zero-hour contracts, Mining Act 2023, Trade Register och Biofuel sustainability reporting. De nya reglerna kring Zero-Hour contracts genererar de högsta kostnaderna för företagen, ca 23 miljoner SEK (2 miljoner EUR), och innehåller nya krav avseende visstidsanställdas arbetsvillkor och utökade skyldigheter för arbetsgivare.

¹⁷ Omvärlden definieras som de fem till sju länder som utgör Sveriges största export- och importmarknader (se avsnitt 1.3.3).

¹⁸ Resultatet för 2022 rapporteras för sent för att den ska kunna inkluderas i föreliggande kostnadsrapport, därför används uppgifter från 2021 (Redegørelse af 9/6 22 om erhvervslivet og reguleringen 2021. [Redegørelse nr. R 20]).

¹⁹ Växelkurs per 2023-04-24, 1 DKK = 1,52 SEK.

²⁰ Växelkurs per 2023-04-26, 1 EUR = 11,28 SEK.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte 2020 en arbetsgrupp för smidigare lagstiftning för perioden 2020–2023. Arbetsgruppen har lett utvidgningen av försöket med principen en in, en ut²¹, samlat och samordnat initiativ för smidigare företagslagstiftning och behandlat frågor på EU-nivå som hänför sig till smidigare lagstiftning. Som avslutning på sitt arbete har arbetsgruppen lagt fram två rekommendationer till regeringen. Den första rekommendationen handlar om en permanent modell som skulle trygga en långsiktig utveckling av företagslagstiftningen i Finland. Den andra rekommendationen är att företagets regelkostnader ska följas upp på ett systematiskt sätt på årlig basis.

Nederländerna

I Nederländerna rapporterar ATR²² årligen vilka regelkostnader som tillkommer för nederländska företag. Under 2022 uppskattas att de årliga administrativa kostnaderna ökat med nära 2,2 miljarder SEK (194 miljoner EUR). Specifika sektorer analyseras närmare, i huvudsak sjukvården. Under 2022 ökade regelbördan inom denna sektor med cirka 23 miljoner kronor (2 miljoner euro). Även initiala kostnader mäts. Under 2022 uppgick dessa kostnader till drygt 2,2 miljarder SEK (195,5 miljoner EUR).

I Nederländerna försökte de tidigare uppskatta företagets totala regelkostnaderna genom att utgå från en nollbasmätning. Denna mätmetod har dock övergivits för att i stället enbart mäta kostnadsförändringar utan att ställa dessa i relation till en nollbas. Förändringen genomfördes i och med att ATR:s mandat breddades till att omfatta regulatoriska bördor i en vidare bemärkelse, vilket inkluderar genomförandekostnader och hur regelbördan upplevs av de berörda företagen.

Norge

I Norge saknas det en väletablerad praxis för att följa regelkostnader. Det saknas uppgifter om såväl ackumulerade som tillkommande kostnader. Under 2022 kartlade norska Regelrådet 279 regelförslag med påverkan på näringslivet och gav 35 yttranden²³. Av de regelförslag som det norska Regelrådet granskar kartlägger de om regelförslagen är initierade på nationell eller europeisk nivå. Under 2022 var 60 procent av initiativen nationella medan 37 procent

²¹Med "en in, en ut"-principen ("one-in-one-out", ofta förkortat OIOO) avses att för varje nytt lagförslag som medför nya bördor ska motsvarande börda tas bort inom samma policyområde på EU-nivå.

²² *Adviescollege toetsing regeldruk/Advisory Board on Regulatory Burdens*, det nederländska Regelrådet.

²³ Det norska Regelrådets årsrapport för 2022, <https://regelradet.no/om-oss/hvem-er-vi/styringsdokumenter/>.

härörde från EES-avtal. Fördelningen är lik föregående år. Regelrådet gör en bedömning av om regelförslagen påverkar många eller få verksamheter och hur omfattande kostnader²⁴ förslagen medför.

Endast två procent av de kartlagda regelförslagen bedömdes få stor påverkan på näringslivet (höga kostnader och många påverkade företag). 22 procent av de kartlagda reglerna bedömdes få medelstor påverkan (många påverkade företag men låga kostnader eller få påverkade företag men höga kostnader). Andelen ärenden med låg påverkan (få påverkade och låga kostnader) bedömdes vara 55 procent. 21 procent av de granskade förslagen bedömdes leda till besparingar för näringslivet. Även avseende kostnaderna liknade fördelningen den året innan.

Storbritannien

I Storbritannien fastställer *The Small Business, Enterprise and Employment Act 2015* att regeringen ska rapportera på ett uppsatt kostnadsmål (Business Impact Target, BIT) och utse ett oberoende verifieringsorgan för att validera de uppgifter som samlas in från statliga myndigheter avseende effekter av föreslagna reglering. Ett mål om 0 GBP, dvs. att kostnaderna ska hållas på tidigare nivåer, fastställdes i december 2020 i avvaktan på en översyn av målet och tillhörande metod för att bedöma effekten av regleringsåtgärder. Regeringen återutnämnde då också Regulatory Policy Committee (RPC) som oberoende verifieringsorgan för det nuvarande parlamentet (efter valet 2019).

Enligt RPC:s rapport för 2022 ökade regelkostnaderna²⁵ under året med drygt 126 miljarder SEK (9,8 miljarder GBP²⁶), vilket kan jämföras med kostnadsökningen under de två föregående åren som var nära 57 miljarder SEK (4,4 miljarder GBP).

Under året var det två tillkommande regler som medförde särskilt höga kostnader: Dels var det Department for Levelling-up, Housing and Communities som ställde krav på förändringar av standarder för brittiska byggregler i syfte att förbättra energieffektiviteten i såväl nya som befintliga hem. Detta krav har bedömts medföra kostnader om drygt 30 miljarder SEK (2,3 miljarder GBP). Det var även ett krav från Department for Digital, Culture, Media and Sport på att offentliga telekomleverantörer och offentliga nätverk ska följa lämpliga och proportionerliga säkerhetspraxis. Kravet har bedömts medföra kostnader om strax över 30 miljarder SEK (2,3 miljarder GBP).

²⁴ Det norska Regelrådet kategoriserar inte kostnaderna på samma sätt som det svenska Regelrådet gör.

²⁵ I rapporten (RPC IVB Report Dec 21 to Dec 22) görs ingen indelning i olika kostnadskategorier.

²⁶ Växelkurs per 2023-04-25, 1 GBP = 12,78 SEK.

Tyskland

Departementen i Tyskland är ansvariga för att beräkna alla betydande regelkostnader för företag som en del av konsekvensutredningsprocessen. Tyska Regelrådet (NKR)²⁷ sammanställer årligen företagens kostnader till följd av regler och presenterar resultatet i form av en rapport.²⁸ Den senaste rapporten, som avser perioden juli 2021-juni 2022, visar att företagens årliga fullgörandekostnader ökat med cirka 72,3 miljarder SEK (6,4 miljarder EUR). Under samma period ökade de initiala fullgörandekostnaderna med cirka 29,4 miljarder SEK (2,6 miljarder EUR), vilket är en betydligt lägre ökning jämfört med föregående period då kostnaderna ökade med cirka 61 miljarder SEK (5,4 miljarder EUR). I NKR:s rapport bedöms detta vara en konsekvens av att vissa tillfälliga pandemiregler upphört att gälla.

NKR uppskattar att företagens årliga administrativa kostnader ökat med cirka 1,4 miljarder SEK (127 miljoner EUR). Därutöver uppskattas att företagens totala fullgörandekostnader sedan 2011 uppgår till cirka 120 miljarder SEK (10,6 miljarder EUR). En övervägande del av de årliga fullgörandekostnaderna, cirka 64 miljarder SEK (5,7 miljarder EUR), som tillkommit under senaste perioden beror på en höjning av den lagstadgade minimilönen. Andra regulatoriska initiativ som exempelvis ökade krav på byggstandard och minsta fyllnadsnivåer i gaslagringsanläggningar har lett till att företagens årliga fullgörandekostnader ökat ytterligare med cirka 8 miljarder SEK (720 miljoner EUR).

Det framgår av NKR:s rapport att från och med januari 2023 behöver samtliga departement i Tyskland säkerställa att alla regelförslag uppfyller kraven i den nya Digital readiness check. Dessa tvingande krav syftar till att säkerställa att både automatisering och effektiv implementering beaktas från start i beredning av nya regler, exempelvis för att ersätta pappersblanketter med digitala blanketter, minska behovet av signaturer och automatisera olika administrativa processer.

Sammanfattande iakttagelser

Som redogörelsen visar har företagens regelkostnader ökat i de flesta länder som ingått i omvärldskartläggningen. Storleken på kostnadsökningar skiljer sig dock markant mellan länderna. Tillväxtverket bedömer att skillnaderna beror på flera faktorer, där både storleksskillnaderna mellan ländernas ekonomier samt hur respektive land mäter regelkostnader spelar en stor roll. Detta leder till att det inte går att direkt jämföra kostnader i absoluta tal. Däremot

²⁷ Nationaler Normenkontrollrat/National Regulatory Control Council.

²⁸ National Regulatory control council (NKR), *Annual report 2022, Reducing bureaucracy in a changing world, acting now for citizens, business and public administration.*

har en del skillnader och likheter kunnat urskiljas mellan länderna avseende kostnadsutvecklingen.

Administrativa kostnader har varit den drivande kostnadskategorin som medfört störst påverkan på kostnadsutvecklingen i majoriteten av länderna, inklusive Sverige. Det motsatta gäller dock för Tyskland, där en övervägande del av de totala kostnadsökningarna består av fullgörandekostnader.

Fem av de sju nya eller ändrade reglerna med betydande ekonomisk påverkan på företagen i Sverige berör direkt eller indirekt energi- och klimatområdet. Det nya kravet på klimatdeklaration för byggnader, som syftar till att minska klimatpåverkan, står för den största administrativa kostnadsökningen i Sverige under 2022. Detsamma gäller även Storbritannien och Tyskland, där ökade regelkrav på byggstandarder som syftar till att förbättra energieffektivitet medfört särskilt höga kostnader för företag.

6 Slutsatser och rekommendationer

Tillväxtverket uppskattar att företagens regelkostnader som andel av BNP har minskat med en halv procentenhet under 2022 jämfört med föregående år. Sammanlagt uppskattas de administrativa kostnaderna till följd av nya eller ändrade regler ha ökat med omkring 620 miljoner kronor och att produktionskostnaderna ökat med cirka 420 miljoner kronor.

Givet de fortsatta kostnadsökningarna behövs en regelgivningsprocess som i större utsträckning beaktar förenklingsperspektiv och tar vara på de möjligheter som finns för att säkerställa en kostnadseffektiv implementering och tillämpning av regelverken, både på nationell- och EU-nivå.

Tillväxtverket rekommenderar nedan några konkreta insatser som vi bedömer skulle modernisera, effektivisera och öka takten i förenklingsarbetet samt bidra till att sänka de administrativa kostnaderna. Rekommendationerna går att införa stegvis och är möjliga att skala upp efter behov.²⁹

- Inrättandet av ett förenklingsforum inom Tillväxtverket som ska möjliggöra såväl tidiga samråd i regelutvecklingsprocessen som utvärdering av befintliga regelverk. Företrädare från näringslivet, offentlig förvaltning och akademien ska där ges möjlighet till samskapande i syfte att bidra till regler som är mer ändamålsenliga, i balans med olika intressen och mer effektiva i sin tillämpning.
- Att regelgivare systematiskt ska utvärdera befintliga regelverk utifrån ett förenklingsperspektiv så att de uppnår sitt syfte över tid. Förslag på vilka regelverk som bör prioriteras kan tas fram inom ramen för ett förenklingsforum.
- Att regelverken utformas så att de möjliggör digitala lösningar för en effektiv tillämpning. Till exempel kan lagstiftning som kan läsas och tolkas av maskiner möjliggöra ett större digitalt informationsutbyte och automatiserade beslutsprocesser vilket kan förenkla för både företag och myndigheter. Myndigheten för Digital förvaltning (Digg) kommer inom kort att publicera vägledningar för digitaliserings- och automationsvänlig lagstiftning som kan användas som stöd vid regelutformning.

²⁹ Förslagen ligger i linje med de rekommendationer som OECD föreslår för Sverige i rapporten *OECD Regulatory Policy Outlook 2021* (<https://doi.org/10.1787/38b0fdb1-en>). Hämtad 2023-05-15.

Ett modernt och effektivt förenklingsarbete har stor potential att bidra till ökad tillväxt och sysselsättning genom att regelverk utformas och tillämpas på det mest ändamålsenliga sättet. Tillväxtverket vill särskilt belysa att förenklingsarbetet är en viktig faktor för att lyckas med den gröna och digitala omställningen som syftar till ett bättre resursutnyttjande, vilket också bidrar till en ökad konkurrenskraft för svenska företag.

Bilaga 1 – Nya eller ändrade regler med betydande kostnader för företag 2022

B 1.1 Sammanfattning av regelförändringar med betydande ekonomisk påverkan på företagen 2022, rangordnade enligt ordningsföljden i rapporten (miljoner kronor)

Regelgivare	Regel	Administration		Produktion	
		Initial	Årlig	Initial	Årlig
Elsäkerhetsverket	kontroll av starkströmsanläggningar	154	110		
Energimarknadsinspektionen	Debitering minst fyra gånger per år		68		
Finansdepartementet och Boverket	Upprättande av klimatdeklaration för byggnader		200	437	
Finansdepartementet	Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt	15	-80		
Revisorsinspektionen	Allmän riskbedömning, utvärdering och uppdatering av riskbedömning och kundkännedom		180		
Strålsäkerhetsmyndigheten	Strålsäkerhetsdemonstrationer och utökade strålsäkerhetsgranskningar		55		
Energimarknadsinspektionen	Utformning av kostnadsreflektiva nättariffer	5	84	574	420
Summa		174	617	1011	420

Bilaga 2 Berörda företag utifrån antal och bransch

B 2.1 Sammanfattning av företag utifrån antal och bransch som berörs av de betydande regelförändringarna 2022, rangordnade enligt ordningsföljden i rapporten

Regelgivare	Regel	Berörda företag	Antal företag*	SNI 2007
Elsäkerhetsverket	Krav om att kontrollera starkströmsanläggningar och elektroniska utrustningar	Företag som äger en starkströmsanläggning berörs. Huvuddelen av de berörda företagen tillhör branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske, bygg- eller fastighetsverksamhet	256 000	A-S, i huvudsak A, F och L
Energimarknadsinspektionen	Krav att debitera levererad värmeenergi minst fyra gånger per år	Fjärrvärmeföretag	190	D
Finansdepartementet och Boverket	Krav att upprätta klimatdeklarationer för byggnader	Företag inom byggbranschen, i huvudsak utvecklare av byggprojekt och entreprenörer för bostadshus och andra byggnader	27 000	F
Finansdepartementet	Höjd omsättningsgräns för befrielse från mervärdesskatt	Små företag inom samtliga branscher påverkas, större delen av dessa återfinns inom branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske eller juridik, ekonomi och vetenskap	80 000	A-S, i huvudsak A och M
Revisorsinspektionen	Krav om allmän riskbedömning, utvärdering och uppdatering av riskbedömning och kundkännedom avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism	Samtliga företag inom revisionsbranschen	700	M
Strålsäkerhetsmyndigheten	Krav gällande strålsäkerhetsdemonstrationer och utökade strålsäkerhetsgransk	Tillståndshavare för kärnkraftsreaktorer	3	D

	ningar för kärnkraftreaktorer			
Energimarknadsinspektionen	Krav på kostnadsreflektiva nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet	Elnätsföretag	170	D

Anmärkning: A-S avser samtliga branscher utom O (offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring), A avser Jordbruk, skogsbruk och fiske, F avser Byggverksamhet, L avser Fastighetsverksamhet, D avser Försörjning av el, gas, värme och kyla, M avser Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Samtliga branscher enligt uppdelningen i avdelningar enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007, <http://www.sni2007.scb.se/>).

* Avrundat till närmaste hundratal där relevant.